

Sygn. akt XI W 521/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie XI Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Michał Kowalski

Protokolant: Monika Krajewska, Karolina Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach: 31 maja 2017 roku, 20 czerwca 2017 roku w W.

sprawy przeciwko **A. M.**

synowi B. i J.

urodzonemu (...) w N.

obwinionemu o to, że:

w dniu 2 grudnia 2016 roku w W. przy ul. (...) przed gmachem Sejmu RP w czasie protestu „przeciwko zmianie w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych oraz zwolnienia policjantów ze służby” publicznie nosił elementy umundurowania żołnierza Wojska Polskiego, nie uzyskawszy uprzednio zgody na ich noszenie, wydanej przez właściwego Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, pomimo że jako pułkownik rezerwy Wojska Polskiego zobowiązany był ją uzyskać,

tj. o wykroczenie z art. 61 § 2 kw

I. obwinionego A. M. uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, stanowiącego wykroczenie z art. 61 § 2 kw i za to na podstawie art. 61 § 2 kw skazuje go, zaś na podstawie art. 39 § 1 kw odstępuje od wymierzenia obwinionemu kary;

II. na podstawie art. 118 § 1 kpw, art. 627 kpk w zw. z art. 119 kpw zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 (sto) złotych tytułem zryczałtowanych wydatków postępowania.

Sygn. akt XI W 521/17

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. M. jest weteranem, pułkownikiem rezerwy Wojska Polskiego.

W dniu 2 grudnia 2016 roku w W. przed gmachem Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przy ulicy (...) obwiniony A. M. wziął czynny udział w zgromadzeniu publicznym - proteście „przeciwko zmianie w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych oraz zwolnienia policjantów ze służby”. W szczególności obwiniony wygłosił w trakcie tejże demonstracji przemówienie do zebranych osób. Organizatorem zgromadzenia był Z. C..

W czasie tym A. M. miał założony na głowę element munduru żołnierza Wojska Polskiego – beret z oznaczeniami.

Nie uzyskał na powyższe zgody właściwego Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego – nie występował nigdy wcześniej z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na noszenie umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych w trybie Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach o uzyskanie zezwolenia przez żołnierzy niepełniących czynnej służby wojskowej na noszenie umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych z dnia 17 lipca 2003 r. (Dz.U. Nr 141, poz. 1367).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następujące dowody:

1. wyjaśnienia obwinionego A. M.: k. 108 (110), transkrypcja – k. 118-120;
2. zeznania świadka Z. C.: k. 108, (110), 47;
3. pismo Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego: k. 4;
4. zawiadomienie o zgromadzeniu publicznym: k. 32;
5. zdjęcia: k. 35-41;
6. kopie legitymacji: k. 81;
7. kopię aktu mianowania: k. 82;
8. oględziny materiału filmowego: k. 124.

Obwiniony A. M. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Wyjaśnił w szczególności, że udał się do W., aby wystąpić jako przedstawiciel służb mundurowych, nie wstydzić się munduru i pokazać, że żołnierze służą Polsce, Polakom i nie mogą ich w związku z tym spotykać żadne represje ze strony rządu. Dlatego zabrał ze sobą beret pułkownika Wojska Polskiego, zawierający oznakowania zgodnie z regulaminem, czyli orzełek wojskowy, stopień wojskowy i oznaka przynależności do jednostki wojskowej, w której obwiniony ostatnio służył – (...)w K.. Innych elementów munduru na sobie nie posiadał. Wystąpienie obwinionego miało charakter historyczny i wojskowy oraz charakter reprezentacji służb i reprezentacyjny w stosunku do służb i kolegów, którzy nie mogli uczestniczyć w zgromadzeniu. Było to spotkanie Stowarzyszenia Federacji Służb Mundurowych i nie potrzeba było obwinionemu żadnego zezwolenia, albowiem zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z 17 lipca 2003 roku żołnierz nie musi mieć zezwolenia w czasie wygłaszania prelekcji dotyczących historii lub obronności państwa w organizacjach społecznych. Obwiniony uważał, że Federacja Służb Mundurowych jest organizacją, przed którą wolno mu w berecie wystąpić. Uważał, że nie potrzebuje zezwolenia. Obwiniony wyjaśnił, że jego zdaniem – jako weteran – takiego zezwolenia nie potrzebował. Nadto, z uwagi na fakt, że decyzję o udziale w proteście podjął dzień-dwa przed jego datą, uzyskanie zezwolenia w tym czasie nie byłoby możliwe. Beret założył, gdyż uważał, że jako żołnierz, który przysięgał stać na straży Konstytucji, powinien pokazać, że jest żołnierzem i stoi na straży Konstytucji. Uważa, że to był jego obowiązek i tak powinien być zrobić, gdyż ustawa, której dotyczył protest to jest zabór Konstytucji.

Sąd zważył, co następuje:

Odnosnie poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych

Za wiarygodne uznano tylko wyjaśnienia obwinionego, z których wynikają okoliczności bezsporne - że wziął udział w przedmiotowym zgromadzeniu publicznym w dniu 2 grudnia 2016 roku przed gmachem Sejmu RP w W. i że nosił w trakcie protestu element munduru w postaci beretu pułkownika Wojska Polskiego z oznaczeniami. Wyjaśnienia obwinionego dotyczące jego oceny charakteru przedmiotowego zgromadzenia publicznego oraz braku konieczności uzyskania zezwolenia nie zasługują na wiarę, stanowiąc w ocenie Sądu rezultat przyjęcia przez obwinionego określonej linii obrony, zmierzającej do uniknięcia odpowiedzialności za zarzucany mu czyn. W judykaturze wskazuje się, iż prawem obwinionego jest złożenie w sprawie takich wyjaśnień, jakie uznaje za najbardziej korzystne z punktu widzenia swojej obrony – może skutecznie realizować swoje uprawnienia procesowe (a Sąd zobowiązany jest interpretować je

zgodnie z zasadą *in dubio pro reo*) do czasu, gdy nie popadnie w sprzeczność z obiektywnie ustalonymi w oparciu o przeprowadzone dowody faktami, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 28 stycznia 1998 r., II AKa 230/97, OSA z 1999 r., nr 11-12, poz. 89).

Jak wyżej wskazano, okoliczność, że obwiniony A. M. w dniu 2 grudnia 2016 roku w W. przed gmachem Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przy ulicy (...) wziął udział w zgromadzeniu publicznym - proteście „przeciwko zmianie w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych oraz zwolnienia policjantów ze służby”, w szczególności wygłosił w trakcie tejże demonstracji przemówienie do zebranych osób, jest bezsporna. Wynika z całokształtu zebranego materiału dowodowego – w szczególności z wyjaśnień obwinionego, materiału fotograficznego i filmowego, którego oględziny w toku rozprawy przeprowadził Sąd.

Wiarygodne są zeznania świadka Z. C. – organizatora przedmiotowego zgromadzenia publicznego. One także potwierdzają udział obwinionego w przedmiotowym proteście. Są jasne, konsekwentne, znajdują potwierdzenie w pozostałych dowodach wskazanych na wstępie uzasadnienia.

Wiarygodne są także zeznania P. K. - k. 108 (110), k. 43 – funkcjonariusza Policji, który sprawował nadzór nad przedmiotowym zgromadzeniem publicznym. Nie wnoszą one jednakże nic istotnego w zakresie odpowiedzialności obwinionego za zarzucane mu wykroczenie. Świadek potwierdził jedynie fakt takiego zgromadzenia, nie zwracał uwagi na przemawiające wówczas osoby.

Także zeznania świadków A. K. i K. K. - k. 109 (110) nie okazały się szczególnie istotne z punktu widzenia odpowiedzialności obwinionego za przypisany mu czyn. Zeznania A. K. dotyczą procedury uzyskiwania zgody na używanie munduru. Świadek nie miał żadnej wiedzy na temat zgromadzenia opisanego w zarzucie wniosku o ukaranie. Z zeznań K. K. wynika, że także on nie był bezpośrednim świadkiem zachowania obwinionego, ujętego w zarzucie. Świadek zeznał w szczególności o noszeniu elementów umundurowania przez różne podmioty.

Sąd obdarzył walorem wiarygodności dokumenty zgromadzone w aktach sprawy - nie zachodzą bowiem żadne okoliczności mogące podważyć ich wiarygodność, a podczas rozprawy żadna ze stron ich nie zakwestionowała. Niesporne było także nagranie poddane oględzinom przez Sąd.

Odnosnie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego obwinionemu

Czyn przypisany obwinionemu wyczerpał dyspozycję art. 61 § 2 kw – który przewiduje odpowiedzialność dla tego, kto ustanawia, wytwarza, rozpowszechnia publicznie, używa lub nosi: godło, chorągiew albo inną odznakę lub mundur, co do których został wydany zakaz, albo odznakę lub mundur organizacji prawnie nieistniejącej, albo odznakę lub mundur, na których ustanowienie lub noszenie nie uzyskano wymaganego zezwolenia.

Zgodnie z przepisem art. 10 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 roku o odznakach i mundurach – mundurem jest ubiór lub jego części służące oznaczeniu przynależności do określonej jednostki organizacyjnej lub wykonywania określonych funkcji albo służby.

Przepisy Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 lutego 2016 roku w sprawie zakazu używania munduru wojskowego lub jego części wprowadzają taki zakaz używania przez osoby nieuprawnione kompletnego munduru wojskowego lub jego części, chociażby zostały one pozbawione oznak wojskowych (§ 2 ust. 1). Zakaz ten obejmuje w szczególności beret. Dalsze przepisy wzmiankowanego wyżej Rozporządzenia w kolejnych ustępach § 2 przewidują sytuacje, których przedmiotowy zakaz nie dotyczy, a mianowicie nie dotyczy on używania munduru polowego, munduru ćwiczebnego, ubrania ochronnego, koszulobluzy polowej, koszulobluzy ćwiczebnej, beretu, furazerki polowej, czapki futrzanej, pozbawionych oznak wojskowych, przez:

1) członków, instruktorów i specjalistów zrzeszonych w stowarzyszeniach lub organizacjach społecznych, które zawarły porozumienia o współpracy z Ministrem Obrony Narodowej lub kierownikiem jednostki organizacyjnej

od szczebla dowódcy jednostki wojskowej, a ich statuty przewidują prowadzenie działalności na rzecz obronności państwa;

2) młodzież szkolną i akademicką realizującą przedsięwzięcia w ramach różnych form szkolenia i działań o charakterze obronnym;

3) podczas uroczystości o charakterze patriotycznym.

Zakaz nie dotyczy także używania munduru wojskowego bez oznak wojskowych przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest Minister Obrony Narodowej lub uczelnia wojskowa.

Nie dotyczy też używania munduru wojskowego:

1) w przypadkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 67 ust. 3a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej przez:

a) żołnierzy przeniesionych, po odbyciu lub zakończeniu pełnienia czynnej służby wojskowej, do rezerwy lub w stan spoczynku,

b) weteranów lub weteranów poszkodowanych, będących żołnierzami rezerwy lub w stanie spoczynku,

c) żołnierzy będących kombatantami w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;

2) przez żołnierzy, którzy nie pełnią czynnej służby wojskowej, ale otrzymali przedmioty umundurowania i wyekwipowania wojskowego do celów związanych z wykonywaniem powszechnego obowiązku obrony - w przypadkach określonych w art. 67 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej;

3) przez osoby niebędące żołnierzami w czynnej służbie wojskowej, które:

a) biorą udział w występach wojskowych zespołów artystycznych - w czasie tych występów,

b) występują w filmach i innych przedsięwzięciach artystycznych - w czasie ich realizacji.

Powołany wyżej przepis art. 67 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że:

1. Żołnierze w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, są obowiązani w czasie wykonywania zadań służbowych nosić umundurowanie oraz odznaki i oznaki wojskowe.

(...)

2. Żołnierzom, którzy nie pełnią czynnej służby wojskowej, mogą być wydawane przedmioty umundurowania i wyekwipowania wojskowego do celów związanych z wykonywaniem powszechnego obowiązku obrony. Żołnierze ci są obowiązani stawić się w wydanym umundurowaniu i z ekwipunkiem w razie powołania do służby.

3. W innych przypadkach niż określone w ust. 1 i 2 żołnierze mogą nosić umundurowanie oraz odznaki i oznaki wojskowe tylko w razie uzyskania zezwolenia w trybie i na zasadach określonych przez Ministra Obrony Narodowej – uregulowanie w ustawie wbrew twierdzeniu obrońcy z k. 79v).

3a. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach o uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 3, z uwzględnieniem w szczególności warunku uzyskania przez żołnierza pozytywnej opinii właściwego organu wojskowego prowadzącego ewidencję żołnierza, wywiązywania się przez niego

z powszechnego obowiązku obrony, jeżeli jemu podlega, i zasadności motywów, jakie przytoczył żołnierz w swojej prośbie o uzyskanie zezwolenia.

Takie zasady i tryb uzyskiwania zezwolenia uregulowane zostały w Rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach o uzyskanie zezwolenia przez żołnierzy niepełniących czynnej służby wojskowej na noszenie umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych z dnia 17 lipca 2003 r. (Dz.U. Nr 141, poz. 1367).

W szczególności § 1 tegoż Rozporządzenia wskazuje sytuacje, kiedy mundur można nosić:

1. Zezwala się żołnierzom przeniesionym, po odbyciu lub zakończeniu pełnienia czynnej służby wojskowej, do rezerwy lub w stan spoczynku oraz żołnierzom będącym kombatantami określonymi w art. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371, z późn. zm.), zwanych dalej "żołnierzami", na noszenie umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych:

1) w dniach świąt państwowych i wojskowych oraz gdy uczestniczą w uroczystościach organizowanych przez komórki organizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej oraz przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane;

2) gdy uczestniczą w uroczystościach organizowanych przez organy państwowe, organizacje kombatanckie lub stowarzyszenia dla uczczenia rocznic związanych z walką o suwerenność i niepodległość Ojczyzny;

3) w czasie wygłaszania prelekcji dotyczących historii lub obronności państwa w jednostkach wojskowych, szkołach, zakładach pracy lub organizacjach społecznych;

4) w czasie spotkań autorskich związanych z własną twórczością nawiązującą do historii lub obronności państwa;

5) w czasie uroczystości osobistych i rodzinnych.

Przepis § 2 Rozporządzenia przewiduje, że o udzielenie zezwolenia na noszenie umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych mogą się również ubiegać żołnierze, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem przez nich prac zarobkowych lub społecznych albo przynależnością do stowarzyszeń lub organizacji społecznych, związanych z obronnością państwa, w tym realizacją przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochotniczej działalności żołnierzy rezerwy w kraju lub za granicą. Dalsze przepisy regulują tryb uzyskiwania takiego zezwolenia.

Przedmiotowe zgromadzenie publiczne z dnia 2 grudnia 2016 roku - protest „przeciwko zmianie w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych oraz zwolnienia policjantów ze służby” nie było żadną z powyższych sytuacji wskazanych w § 1 Rozporządzenia, w szczególności nie było - jak podnosi obwiniony - wygłoszeniem prelekcji (publiczny wykład na jakiś temat, zwykle o charakterze popularnonaukowym – internetowy Słownik języka polskiego PWN) dotyczącej historii lub obronności państwa w organizacji społecznej. Obwiniony wziął udział w zgromadzeniu publicznym – proteście przeciwko określonym rozwiązaniom prawnym proponowanym przez władzę ustawodawczą. Obwiniony protestował, a nie wygłaszał prelekcję – wykład. Powyższy wniosek wynika w szczególności z oględzin materiału filmowego dokonanego przez Sąd w toku rozprawy.

Wskazać należy, że - zdaniem Sądu - wolność słowa obwinionego nie została w żaden sposób naruszona poprzez konieczność noszenia munduru zgodnie z wyżej wskazanymi przepisami, w szczególności niemożność noszenia beretu wojskowego jako elementu munduru nie wpłynęła na ograniczenie wolności słowa obwinionego.

Zasadnym jest zatem twierdzenie, iż obwiniony jest sprawcą wykroczenia, a nie jedynie czynu zabronionego. Jego czyn jest bezprawny (narusza normę sankcjonowaną i nie został popełniony w okolicznościach wyłączających bezprawność), karalny (realizuje wszystkie znamiona czynu zabronionego i nie został popełniony w okolicznościach wyłączających karalność), karygodny (jest czynem społecznie szkodliwym), jest to również czyn zawiniony przez

obwinionego (popelniony w sytuacji, w której sprawca mógł postąpić zgodnie z nakazem zawartym w normie prawnej, nie zachodzi w stosunku do niego żadna z ustawowych lub pozaustawowych okoliczności wyłączających winę). Stopień zawinienia wyznaczają: rozpoznawalność sytuacji – zarówno w sferze faktycznej, jak i w płaszczyźnie jej prawnego wartościowania, możliwość przeprowadzenia prawidłowego procesu motywacyjnego i podjęcie decyzji o postąpieniu zgodnie z nakazem prawa oraz zdolność do pokierowania swoim postępowaniem. Ocena tych okoliczności prowadzi do wniosku, iż obwinionemu można postawić zarzut, że w czasie swojego bezprawnego, karalnego i społecznie szkodliwego czynu nie dał posłuchu normie prawnej.

Sąd uznał jednakże, iż w okolicznościach sprawy niniejszej zasadne będzie odstąpienie od wymierzenia obwinionemu kary na podstawie art. 39 § 1 kw. Zdaniem Sądu – biorąc pod uwagę charakter i okoliczności czynu oraz właściwości i warunki osobiste obwinionego – zachodzi wypadek zasługujący na szczególne uwzględnienie, aby skorzystać wobec obwinionego z dobrodziejstwa odstąpienia od wymierzenia kary. Obwiniony jest weteranem, zasłużonym żołnierzem Wojska Polskiego. Sąd - podejmując decyzję o odstąpieniu od wymierzenia kary - kierował się niewielkim stopniem społecznej szkodliwości popełnionego przez obwinionego wykroczenia. Zdaniem Sądu – samo uczestnictwo w rozprawie w charakterze obwinionego odniesie wszelkie skutki, które zasadniczo wiążą się z wymierzaną karą. Nadto obwiniony jest osobą niekaraną (k. 105).

Na podstawie przepisów art. 118 § 1 kpw, art. 627 kpk w zw. z art. 119 kpw Sąd zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa zryczałtowane wydatki postępowania (100 złotych), których wysokość ustalono na podstawie § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2001 roku w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków postępowania oraz wysokości opłaty za wniesienie wniosku o wznowienie postępowania w sprawach o wykroczenia.